

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exemplorum Libri Tres

Liber Primus Siue Vis Et Virtus Exemplorum, Hoc est, Solatia Et Documenta
- Hæc Moribus, Illa Temporibus Nostris Adhibita

Stengel, Georg

Ingolstadii, Anno M.DC.L.

Caput XXV. Christi cum gaudio patientis exemplum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48162](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48162)

bit a charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? sicut scriptum est: Quia propter te mortificamur tota die: estimati sumus sicut oves occisionis, sed in his omnibus superabimus propter eum, qui dilexit nos; nec iam calicem, quem ille bibit, respuemus, dilectione tanta temperatum.

Est elegans apud aurei oris scriptorem, Chrysoftomum, medici artificium, quo deceptus febriciens hausit ingratum sibi, sed salutare pharmacum. Imbuerat enim ille Machaon testam recens coctam & calentem generosissimi vini odore, in eoq; medicamentum diluit. Aeger simul ori vas admouit, falsus odore, vini bibit medicatam potionem, iuratus se vinum bibisse, & reualuit. Hoc ingenio vsus est etiam animarum nostrarum archiaterus felleam crucis potionem mellitissimo amore miscuit, vt iam Christum amantibus omnis amaritudo, illius causâ suscepta, dulcis videatur, & vel idcirco passionem suam calicem appellauit, vt, sicut homines inter bibendum hilares sunt, ita quoque sint inter patiendum.

VII,

CAPVT XXV.

Christi cum gaudio patientis exemplum.

Agno in bellis solatio esse solet, si spes sit auxiliarium copiarum; maiori, si Princeps ipse cum copijs illis fit aduenturus; maximo denique, si Princeps non solum adfit vnâ proeliaturus, sed si ipse agmen ducat, si primus stet in acie, si ante omnes dimicet, si vulnera lætanti vultu excipiat. Nulla tuba altiùs penetrat ad accendendum in milite animum Martium, quàm eiusmodi Ducum exempla. Multùm profectò confert ad incitamenta virtutum, ait S. Chrysoftomus, magistrum luctantem indefinenter aspicere, nec cedentem. Igitur & de ista virtute Christus est amandus atque imitandus; qui consolatur nos in tribulatione nostra, supponens manum suam auxiliatricem, & ita consolatus est, vt cùm Passionis tempore classicum caneretur, neque depacisci mortem cuperet, neque vultuosus astaret, neque trepidè fatale lignum susciperet.

I.

S. Chrysoft.
2. ad Timoth.
hom. 4.

In qua re diligenter obseruanda magnum positum esse mo-

M

mentum,

II,

Apud Sur. 30.
Nouembr.

mentum, ostendit S. Andreas Apostolus, qui (vt refertur in Passione eius, quam Presbyteri & Diaconi Ecclesiarum Achaiae conscripserunt) ad Proconsulem Aegaeam huiuscemodi oratione vsus est: *O si velles scire Mysterium crucis, quam rationabili charitate Author humani generis pro restauratione nostra hoc crucis patibulum non inuitus, sed sponte suscepit! Aegaeas dixit: Cum traditus afferatur à suo discipulo, & à Iudaeis tentus, & Praesidi adductus, & ad petitionem Iudaeorum à militibus Praesidis crucifixus, quomodo tu dicis eum spontaneum crucis subisse patibulum? Andreas respondit: Ideò ego dico spontaneum, quoniam simul cum ipso fui, cum a suo discipulo traderetur; & antè quam traderetur dixit nobis, quòd tradendus esset & crucifigendus pro salute hominum; & die tertia resurrecturum se esse praedixit. Cui cum frater meus Petrus diceret: Propitius esto tibi Domine, non fiat istud: indignatus, sic ait Petro: vade retro Satana; quia non sapis ea, qua sunt Dei. Et vt plenius nos instrueret, quomodo spontè passionem susciperet, dicebat nobis: Potestatem habeo ponendi animam meam, & potestatem habeo iterum sumendi eam. Ad ultimum dum cenaret nobiscum, & diceret: unus vestrum me traditurus est; & ad istam vocem omnes consuetaremur: ne suspensos cogitatio trucidaret, ait: Cui dederò panis fragmentum de manu mea, ipse est. Et cum dedisset uni ex condiscipulis nostris, & futura quasi iam praesentia narra- ret, docuit se voluntate fuisse traditum; cum nec traditorem fugiendo deseruit, & in loco, quò illum sciebat venturum esse, permansit. Hæc S. Andreas, de Christo sponte passio.*

III. *Ipsium audiamus Christum: Baptismo, inquit, habeo baptizari, & quomodo coarctor vsque dum perficiatur? Fuisse autem hanc coarctationem non formidantis, sed desiderantis, alius de eo declarat dicens: Per patientiam curramus ad propositum nobis certamen: aspicientes in auctorem fidei, & consummatorem IESVM, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta.*

IV. *Qui locus etsi non vniuersi modi habet interpretamenta, tamen vehementer nos animat. Nonnulli enim legunt pro proposito sibi gaudio, id est, loco gaudij sibi propositi, elegit crucem. Nam vt Chrysostomus, Theodoretus, Theophylactus & Oecumenius eum locum exponunt, cum liberrimum esset diuino Verbo manere in propriâ gloriâ, & diuinitate; maluit tamen nostrâ causâ semetipsum*

ipsum exinanire, mortalem naturam assumere, & formam serui accipiens virgis cædi, rhamno coronari, in crucem agi. Quin, etiam tum, cum homo fieret, corpusque cum diuinâ hypostasi vniret, secundum animam Deum clarè videns beatus extitit. Potuisset ergo statim eodem momento, animæ suæ gloriam beatitudinemque in corpus deriuare, illudque & immortalitate, & gaudio æterno implere, noluit tamen id facere, sed maluit, crucem in humeros suscipere, & dolores innumeros hominis redimendi causâ sustinere.

Addit Rupertus, Patrem æternum Christo in primo incarnationis suæ puncto, duo proposuisse, optionemque dedisse vel gaudij, vel crucis: ita vt si Christus, cuius omnes actiones meritoria erant, voluisset, gaudens, honesteque delicias, & inter honores summos triumphans salutem mundo afferre potuisset: Christum verò præ gaudio hoc sibi proposito, crucem, & quæ eam comitantur, tormenta sponte elegisse; vt per hæc ex iustitiæ rigore pro peccatis nostris Deo Patri satisfaceret, & non gratis, sed per hæc aspera, in gloriam suam intraret, tum gloriam nominis, corporisque sui, tum salutem nostram meriturus. Quæ sententia non pugnat cum æterno decreto, quo Deus, præ suppositâ prauisâque hac liberâ Christi electione, absolutè demum statuerit passionem Christi; quod valde commendat diuinæ prouidentia efficaciam & suauitatem. Sed inprimis meritum, virtutem, & bonitatem laudemque Christi extollit, vt qui, præ gaudio, liberè crucem elegerit, spretaque vitæ felicitate, pati præoptarit. O quàm alta est hæc virtus! quanta crucis æstimatio! quàm paucos Christus in hac re cerneret sui imitatores, si cæteris hominibus liberum esset, vel gaudium, vel crucem eligere, & cum alterutro nihilominus ad æternam beatitudinem peruenire!

Nunc quando aliter se res habent, vt Christus sit sequendus cum cruce, neque bis gaudere liceat, inuat nos alter verborum intellectus. Sicut enim Christus proposito sibi gaudio, tamquam præmio crucis, sustinuit crucem, ita vt spe gaudij consequendi gauderet, eoque gaudio prædominante, dolores quodammodo obliteraret; ita & nos, cum tristitiæ nubes ingruunt, ad serenitatem & gaudia futura aspicere, alacritatemque excitare in nobis

M 2

oportet

V.

Vide Corn. à
Lapide in
Heb. 12, v. 1.

VI.

oportet. Alludens enim D. Paulus ad illud tempus, quo Pater Christo tum per se, tum per Angelum in horto gaudium proposuit, eoque in Agonia constitutum confortauit, affirmat eum,

Luc. 22. 43. *proposito sibi gaudio crucem sustinuisse.* Quippe cum Christus, in parte, ut loquimur, inferiore, quæ à parte superiore derelicta erat, exposita que dolori & passioni, paueret, atque ad sanguineum vsque sudorem angeretur, Angelus illi, non interiùs in phantasia, sed exteriùs voce corporali gaudium proposuit ex cruce secuturum, commemorando videlicet, inclytam illam resurrectionem atque gloriam corporis, paulò post extitutam; insu-

Philipp. 2. 9. *per & nomen, quod super omne nomen esset futurum; salutem item generis humani, quod Christum pro Redemptore erat agnitarum & adoraturum; ac positis aris, ædificatis templis, institutis sacerdotibus, nomen eius in toto terrarum orbe prædicaturum.* Quod sanè Christo proponi vanum non erat; non enim agebatur de itani & merè humana, sed diuina diuini hominis gloria. Nam in Christo Deus prædicatur, cuius gloriam quærere, est inter humana opera summè pretiosum & gloriosum. Hoc ergo gaudium sibi proposuit Christus, quod erat è sui, hoc est, è diuini nominis gloria & exaltatione percepturus, eoque gaudio sibi proposito, lætâ vegetaque voluntate ignominiam confusionemque crucis est amplexus, ambabus vlnis cruciatibus suis obuiam procedens, & cupientissimè cupiens *Baptismo sanguinis baptizari.*

VII. Hoc exemplo nos recreemus, si cum Christo nos existimamus in agonia constitutos, si *pauere* ad pericula, si *tadere* in laboribus, si *mæsti* esse in aduersis incipimus, gaudium nobis proponamus, & *proposito gaudio crucem sustineamus*: tum Superi nobis erunt boni & felices, tum Angeli volentes & propitij, tum dexter aderit Deus, & benè sponsis bene voler.

VIII. Duplex autem est gaudium, quod, dum mala patimur, proponere nobis possumus: alterum de nostrâ, alterum de diuinâ gloriâ amplificandâ oriundum. De vtraque enim gloriâ agitur; de nostrâ quidem, quia & nos pati oportet, & sic intrare in gloriam nostram; de diuinâ autem, quia sicut Christus patiendo diuinum nomen in gloria posuit, ita & nostra patientia Deum gloriâ affi-

riâ afficit. Hinc propter gaudium è spe nostræ gloriæ hauriendum, ait Apostolus: *Sicut abundant passionis Christi in nobis: ita & per Christum abundat consolatio nostra*: nam si patienter patiemur, ad mensuram passionis magnitudo mercedis, & pro magnitudine mercedis, crescet mensura consolationis, ut iam non modò patienter, sed etiam libenter hilariterque patiamur. Sicut operarij labore gaudent, eò enim amplius lucrantur, quò plus fatigantur.

Sic, teste Apostolo, *Moses aspiciebat in remunerationem; & David inclinavit cor suum ad faciendas iustificationes Domini, propter retributionem.* Nec enim Deo servire ob præmium gloriæ, quam speramus, prohibemur. Quamquam qui ad Christi exemplum altiùs aspirat, faciendo patiendòue, non tam suam à cælo, quàm Dei in terris gloriam quærit. Hoc illi gaudium est, quod Christo gloriosum est. Gloriosum autem Christo est, habere vel patientiæ suæ imitatores, vel tam fidos socios, vel tam fideles seruos, vel tam amantes amicos, ut pro eo pecuniam, famam, vitam, omnia denique bona sua exponere non dubitent, neque eius causâ, extrema sustinere mala vereantur.

Hinc post plurimorum Sanctorum doctrinam & exemplum, jubet S. Ignatius, legum etiam suarum Sectatores non solùm admittere, sed etiam *concupiscere totis viribus, quidquid Christus Dominus noster amavit, & amplexus est. Quemadmodum enim mundani homines, qui ea, qua mandantur, sequuntur, diligunt, & querunt, magnâ cum diligentia; honores scilicet, famam, magni nominis estimationem in terra; sicut mundus eos edocet: sic qui procedunt in spiritu, & seriò Christum Dominum nostrum sequuntur, amant, & ardentè exoptant, qua ipsi omnino contraria sunt, indui nimirum eadem veste, ac insignibus Domini sui, pro ipsius amore, ac reuerentia; adeò ut sine offensione ullâ diuina maiestatis, & absque proximi peccato foret, vellent contumelias, falsa testimonia, & iniurias pati, ac stulti haberi, & existimari (nullâ tamen ad id per eos datâ occasione) eò quòd exoptant assimilari, ac imitari aliquo modo Creatorem, ac Dominum nostrum IESVM Christum, eiusq; vestibus, & insignibus indui: quandoquidem illas ipse, propter maiorem profectum nostrum spiritualem, induit, nobisq; exemplum dedit, ut in omnibus, quoad eius fieri poterit, diuinâ gratiâ aspirante, eum imitari, & sequi, cum vera sit via, qua ducit homines ad vitam, velimus.*

M 3

Hic

2. Cor. 1. 5.

IX.

Hebr. 11. 24.
Psal 118. 121.

X.

In Summar.
Constit. Soc.
Iesu reg. 12.

XI. Hic mihi quid sit imitari Christum, perpendite. Ita *ardenter exoptare*, ita cupidè sitire *contumelias, falsa testimonia, & iniurias* patiendas, *quemadmodum mundani homines honores, famam, magni nominis existimationem in terra* acquirendam sitiunt, & concupiscunt; hoc est imitari Christum. Res ardua. Sed amanti peritua, immò multi non modò iustam, sed etiam facilem, vincibilem. optimam censuerunt: cum nimirum res diuinas quoq; humanis censerent meliores. Fecere hoc Sancti; quotquot stultitiam crucis amplexi cum Simeone Salo, cum Francisco, cum Iacopo, plus laborauerunt, vt inter stultos, quàm Solon, Socrates, & Empedocles, vt inter sapientes haberentur. Nempe ad hunc apicem peruenere, *aspicientes in auctorem fidei, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem.*

Hebr. 12. 9.

XII. Altissimus hic est perfectionis scopus, at rem penitiùs intelligenti non modò, vt dixi, non difficilis, sed etiam periucundus. Cum enim duo nobis bonæ proponuntur, facile est minus negligere, vt maiore potiamur; neque iniucundum est vitrum frangere, vt gemmam adipiscaris; aut rastrum in sceptrum commutare. Ita quisquis duos honores iuxta ponit, suum & Dei; quantò iudicat diuinum honorem suo digniorem, tantò libentius suum honorem impendit, vt diuinum promoueat: qui ipse dein diuinus honor per eum promotus, in longè maiorem ipsius gloriam redundat, quàm si gloriam propriam, ob gloriam Dei, non contempsisset. Hac de causa Christus non solum in horto de ipsa tristitiâ passionèque suâ in gloriam Dei redundante gauisus est, sed etiam in primo suæ Incarnationis instanti, optione sibi, vel per gaudium, vel per crucem Mundum redimendi oblatâ, proposito postpositoque gaudio, crucem liberè elegit; tametsi enim etiam vitæ gaudijs fruens Deum Patrem honorare potuisset, longè tamen nobiliore modo, eum per crucem Passionemq; suam honorauit. Ita enim peccati enormitatem ostendit, ita diuinæ iustitiæ seueritatem patefecit, ita immensitatem bonitatis suæ demonstrauit, dum peccatum cruce, Filius Dei, & Deus ipse luit.

XIII. De his Dei laudibus Mundo manifestatis gauisus est; ob has, *confusione contempta*, crucis ignominiam *proposito gaudio*, antetulit, gauisus non gaudere, ad tempus, vt posset diuinæ gloriæ incremento

mento è sua confusione nato gaudere. Immo etiam si ne maius quidem fuisset diuini honoris incrementum, elegisset tamen confusionem, quia maioris amoris est argumentum; atque ita *per patientiam curritur ad propositum nobis certamen*. Hic ille Sanctorum *tertius est modus humilitatis absolutissima*, quem filij huius sæculi capere non possunt; *ut etiam si nullo superaddito laus Dei par foret, ad maiorem tamen imitationem Christi, eligat potius cum eo paupere, spreto, & illuso pauperiem, contemptum, & insipientia titulum amplecti, quam opes, honores, & sapientia estimationem*. Sic enim *per patientiam Christi currimus ad propositum nobis certamen, aspicientes in auctorem fidei*: nam certamen, quod illius patientiam alpicientes non detrectamus, nostram patientiam exercentes superamus.

Ecce quousque progressi sumus! adeò libenter mala, quæ nobis contingant, sustinenda esse demonstrauimus, ut etiam vltro, & quidem præ gaudijs & delicijs omnibus, immo instar honorum, famæ, maximæ existimationis, constet esse appetenda. Hæc Philosophia, quibus nimis est alta, saltem intelligant, se, ut in proverbio est, iuxta Lydium currum, pedites incedere, longèque adhuc à diuinâ sapientiâ distare.

Quæ vel hinc veros ac genuinos Christi discipulos manifestat. Quod enim, teste D. Ambrosio, rerum naturalium scriptores de Aquila narrant, eam experiri volentem, pullinè degeneres futuri sint, an aquilinâ stirpe digni, vngue suspensos in aère lucidissimo Soli exponere consueuisse; si irretorito oculo & non coniuente obtutu perseverent, legitimos agnoscere, in nidum referre, & pro sua prole educare; sin ad ardentem radios refugiant, & lucem auerferentur, tanquam spurios, ex alto in præceps deijcere: id ipsum contingit, in aquilis spiritualibus, hoc est, in ijs, qui Apostolicam perfectionem sectantes, ceteris solent altius euolare. Si enim hanc *lucem mundi*, & veritatem possunt intueri, si agnoscere pulchritudinem huius tantæ humilitatis, vel charitatis; aquilæ sunt veræ, ac genuinæ: Sin autem neq; cupiunt, neque capiunt hoc Christi tam excellens exemplum, aquilæ iam esse desinunt. Et utinam non fierent de aquilis noctuæ!

Quam multi enim, de sua gloria solliciti, gloriæ Dei obliuiscuntur?

S. Ignatius in libello Exercitior. de trib. Modis Humilitatis.

Heb. 12, 1.

XIV.

XV.

S. Ambros. lib. Hexæm. cap. 18. & lib. de Salom. c. 2.

Ioan. 8. 12.

XVI.

uisuntur? neque Deum aliter honorant, quàm vt honorentur ipsi? his ignominia non iam optabilis, sed abominabilis est; sperni, est occidi; vulnerari malunt, quàm rideri; tolerabiliusque est si impij, quàm indocti habeantur. Nihil hi sciunt de *improperio Christi*, neque vñquam cogitauerunt, *confusione contemptà, crucem Christi esse sustinendam*. Scilicet ad cœlestia segnes, in his rebus, quæ sub ala fiunt, nihil recusant, quasi diuinis exemplis contrariam vitam profiteantur.

XVII. Potuisset diuina sapientia in aula Herodis, in Augusti palatio, denique in cœlesti regia semper adorari; at stabulum elegit: isti, contemptis casis, ad aulas, ad aulæis ornata ædificia, ad instructissimas arces habitationesq; regificas semper aspirant. Christus opibus abundare, in purpura splendere, diademate cingi, epulis regijs pasci, denique Romæ, inter Principes summos, in aula Cæsaris versari potuisset; at pauperem vitam elegit, pannis inuolutus est: esurire, sitire, *pauperibus euangelizare*, summam gaudij sui existimauit.

XVIII. Quantum autem, & quanti mortales recedunt ab hac cogitatione? qui fratri suo vel vitam eripiunt, vt pecuniâ potiantur; qui, vt in ornatu vestium possint superbire, vel filios fame occidunt? qui tota patrimonia vno prandio apponunt? qui, vt in Principum gratia viuant, gratiam Dei non verentur profligare? Estné hoc *per patientiam Christi currere ad propositum nobis certamen?* & *proposito gaudio crucem eligere confusione contemptà?* Videant ergo isti errorem, & confundantur, vt resipiscant: metuantque potiùs felices, quàm miserabiles esse. Dissimiles Christo facit felicitas. Miseriæ, si non inueniunt, efficiunt patientem.

CAPVT XXVI.

Quas S. Petrus causas habuerit, vt diceret, cum gaudio patiendum esse.

I.
Gaguin de
reb. Gallicis
in append.
de Lud. 32.

S Fortia Dux, Francisci filius, eò aliquando necessitatis venit, vt ab hostibus in extremas angustias coniectus, rerum suarum neque principium, neque exitum posset reperire. Itaque, velut Euripo aliquo, iactatus, cum milite suo necquidquam vocato, animum huc impelleret & illuc, etiam oculos